

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa D. N., Ł.Z., K. S., P. O., M. N., M. S., G. C., M. Ł., Ł. O., T. G., P. G., M. P., J. J., P. P., M. S., A. G., M. P., D. R., J. W., I. M., A. A. przeciwko P. w W.

o odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie warunków płacy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 lipca 2024 r.,

zażalenia powodów na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 27 października 2023 r., sygn. akt XIV Pa 135/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Dawid Miąsik Bohdan Bieniek Maciej Pacuda

UZASADNIENIE

Powodowie D. N., M. S., M. N., J. J., G. C., I. M., M. Ł., Ł. O., M. S., T. G., M. P., P. F., F. T., M. P., A. G., K. S., P. G., P. O., J. W., A. D., Ł. Z., D. R., A. A., P. P. i A. C. (dalej jako powodowie) domagali się przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach płacy w P. z siedzibą w W. (dalej jako pozwana, P.) oraz zasądzenia od

pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy wyrokiem z 2 czerwca 2023 r., VII P 1235/20 zasądził od pozwanej na rzecz powodów wymienione w sentencji wyroku kwoty wraz z odsetkami umarzając postępowanie w stosunku do A. D. i F. T. oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwana jest zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z 8 grudnia 2006 r. o P. (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 260 ze zm. - dalej jako ustawa o P.) państwową osobą prawną. Do 15 grudnia 2016 r. obowiązywał art. 6 ust. 12 ustawy o P., według którego w przypadku odwołania Prezesa Agencji Prezes Rady Ministrów, powierzał zastępcy Prezesa lub innej osobie pełnienie obowiązków Prezesa. Aktualnie ustawa nie przewiduje powierzenia obowiązków Prezesa Agencji innej osobie (powołania p.o. Prezesa). Przepis art. 6 ust. 3 ustawy o P. stanowi, że Prezesa Agencji powołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, a nadto art. 6 ust. 5 tej ustawy przewiduje powołanie nie więcej niż dwóch zastępców prezesa. W stosunku do P., jako państwowej osoby prawnej, ma zastosowanie art. 38 k.c., zgodnie z którym osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

Sąd Rejonowy powołując się na wskazane przepisy oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2022 r., I PZ 2/22, uznał, że osoba p.o. Prezesa P. nie była właściwie umocowana do czynności określonych w art. 3¹ § 1 k.p. i nie mogła udzielić skutecznie pełnomocnictwa M. F. do takich czynności jak podpisywanie wypowiedzeń warunków płacy powodów. Tym samym doszło przy tych wypowiedzeniach do naruszenia prawa, gdyż wypowiedzenia zostały podpisane przez osobę nieuprawnioną do tego i jest to uchybienie formalnoprawne skutkujące uwzględnieniem roszczeń powodów o odszkodowania i ustawowe odsetki za opóźnienie. Sąd Rejonowy na podstawie art. 47¹ k.p. w zw. z art. 45 § 1 k.p. i art. 42 § 1 k.p. zasądził na rzecz wszystkich powodów popierających pozwy (poza powodem P. F.) dochodzone przez nich odszkodowania w kwotach niespornych — trzymiesięcznych wynagrodzeń, zgodnie z art. 47¹ k.p. i zastosowanymi wobec nich okresami wypowiedzeń (trzymiesięcznymi). Sąd

zasądził też takie odszkodowanie na rzecz powoda P. F., lecz oddalił roszczenie tego powoda, które przekraczało kwotę jego trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 27 października 2023 r., XIV Pa 135/23 uchylił zaskarżony apelacją pozwanej wyrok Sądu Rejonowego i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego, ponieważ Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Najwyższy w cytowanym obszernie przez Sąd Rejonowy orzeczeniu z 8 listopada 2022 r. wyraźnie rozróżnił umocowanie procesowe do działania w imieniu pozwanej p.o. Prezesa od aspektu prawnopracowniczego. Wskazał bowiem: „problem uczestniczenia w obrocie prawnym osoby (pracownika) pełniącego obowiązki (p.o.) ma kilka aspektów (por. B. Cudowski: Status prawny pracownika "pełniącego obowiązki" (zarys problematyki), PiP 2018 nr 10, s. 67). Przykładowo w aspekcie prawnopracowniczym przyjmuje się, że nie ma przeszkód, aby zakres obowiązków pracownika został ukształtowany w sposób odpowiadający obowiązkom jej dyrektora jako "p.o. dyrektora" (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., III PK 50/14, LEX nr 1731107)". Tymczasem Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony zrównał te dwa aspekty i uznał, że wypowiedzenia zostały podpisane przez osobę nieuprawnioną, co jest wystarczające do przyznania powodowi odszkodowania.

Zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego złożyli powodowie zaskarżając wyrok ten w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wyroku: 1) art. 386 § 4 k.p.c. przez zastosowanie tego przepisu na skutek błędnego uznania, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, w sytuacji gdy Sąd ten orzekł zgodnie z żądaniem zawartym w odwołaniach powodów od wypowiedzeń zmieniających, w oparciu o art. 45 § 1 k.p. w zw. z art. 42 § 1 k.p., na skutek stwierdzenia naruszenia przez pozwaną przepisów prawa przy wypowiedzaniu warunków wynagradzania w związku z działaniem w imieniu pracodawcy osób nieuprawnionych do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy; 2) art. 385 k.p.c. w zw. z art. 45 § 1 k.p. w zw. z art. 42 § 1 k.p. w zw. z art. 3¹ k.p. w zw. z art. 6 ust. 1 ustawy o P. i § 2 ust. 2 Statutu P. przez niezastosowanie wyżej wskazanych popisów w sytuacji gdy wobec powodów dokonywane były

czynności z zakresu prawa pracy przez osoby do tego nie uprawnione, co powinno skutkować oddaleniem apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego. Skarżący wniesli o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz powodów kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne. Na tym etapie procedowania, Sąd Najwyższy może jedynie oceniać, czy doszło do ziszczenia się przesłanek uzasadniających uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji. Kontroli podlega tylko ta czynność procesowa, co wyklucza ocenę w zakresie prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego.

Wskazana przez Sąd Okręgowy przesłanka "nierozpoznanie istoty sprawy" jest w orzecznictwie rozumiana jednolicie. Rozpoznanie istoty sprawy ma miejsce wtedy, gdy sąd wydaje wyrok stanowiący odpowiedź na żądanie powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2002 r., I PKN 482/01, LEX nr 577445). Oceny, czy sąd rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu (odwołania) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2001 r., II UKN 581/00, LEX nr 567859). Dlatego nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji: 1) rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; 2) zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; 3) pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; 4) rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie; 5) nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych, czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy rozstrzygnął przedmiot sprawy, który dotyczył dochodzonych przez powodów roszczeń odszkodowawczych z tytułu

wypowiedzeń zmieniających ich warunki płacy. Sąd Rejonowy zbadał materialną podstawę żądań i uznając, że doszło do naruszenia przepisów przy składaniu wypowiedzeń powodom, ponieważ zostały podpisane przez osobę nieuprawnioną, co stanowiło uchybienie formalnoprawne, uwzględnił roszczenia na podstawie art. 47¹ k.p. w zw. z art. 45 § 1 k.p. i art. 42 § 1 k.p.

Co do przewidzianej w art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. drugiej przesłanki uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, to wiąże się ona, z kolei, wyłącznie z potrzebą (wymaganiem) przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie stanowi podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasatoryjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 marca 2016 r., II CZ 110/15, LEX nr 2009506; z 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 Nr 10, poz. 146 i powołane tam orzecznictwo). Nie uzasadnia uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji także niewzięcie przez ten sąd pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpatrzenia sprawy, bowiem wszystkie tego rodzaju braki powinny być w systemie apelacji pełnej usuwane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego 6 sierpnia 2019 r., II PZ 9/19, LEX nr 2727422).

W niniejszej sprawie nie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ponieważ Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie w wyniku którego poczynił ustalenia w zakresie niezgodności z prawem złożonych wypowiedzeń warunków płacy. Sąd Rejonowy w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalił, że osoba p.o. Prezesa P. J. J. nie była właściwie umocowana do czynności określonych w art. 3¹ § 1 k.p. i nie mogła udzielić skutecznie pełnomocnictwa M. F. do takich czynności jak podpisywanie wypowiedzeń warunków płacy powodów. W tej sytuacji nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym wskazującym na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, w zakresie zasadności wskazanych przyczyn wypowiedzenia warunków płacy, ponieważ Sąd pierwszej instancji w wyniku przeprowadzonego postępowania, stwierdził niezgodność z prawem

złożonych powodom wypowiedzeń warunków pracy, co stanowiło podstawę wydania orzeczenia przez ten Sąd.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Dawid Miąsik Bohdan Bieniek Maciej Pacuda

[SOP]

[ms]